

Har vi brug for en ny planpraksis?

Har vi brug for en ny planpraksis? Det spørgsmål kan man godt stille sig selv, når man har læst de nye artikler, som Plan22+ har udgivet. Gentænk hvad vi mener med byen, tænk strategisk og få natur og grøn infrastruktur tidligt ind i planer for omdannelse og brug udviklingsplanerne til at forny og integrere klimamål i planlægningen. Det er blot nogle af de opfordringer, der kommer fra forskerne til kommunerne.

Af sekretariatschef
**Britt Vorgod
Pedersen,**
Plan 22+

I 2022 nedsatte vi i Plan22+ en ekspertgruppe bestående af en bred vifte af repræsentanter fra de danske forskningsmiljøer. Ekspertene bidrager ved at identificere vidensbehov og nye vidensprojekter. De giver også værdifuld sparring til pilotprojekterne. I 2023 udgav Plan22+ en interviewbog, hvor medlemmerne af ekspertgruppen fortæller om deres forskning og om potentialerne og barriererne for, at den fysiske planlægning kan spille en større rolle i den grønne omstilling. Plan22+ følger op på interviewene med en inspirerende artikelserie, der dykker længere ned i den igangværende forskning om fysisk planlægning og klimahensyn. Målet er at give et bredt billede af, hvad der i øjeblikket forskes i med relation til at bruge den fysiske planlægning som led i den grønne omstilling og reduktion af CO₂ og samtidig give et bud på, hvor vi mangler viden.

Inden årets udgang forventer vi at have offentliggjort otte artikler. Yderligere artikler vil følge i det nye år. Med artiklerne giver forfatterne anledning til refleksion over vores planpraksis og giver bud på nye vinkler og tips til kommunerne. Artiklernes pointer krydres med både danske og internationale cases.

Byernes planlægning

Tre artikler tager fat på byernes planlægning.

Tom Nielsen fra Arkitektskolen i Aarhus taler for, at relationerne mellem by, menneske og jord skal tænkes på ny og lægger op til, at vi må genbesøge og revidere nogle af de grundlæggende forståelser, der ligger under og bag dansk byplanlægning, herunder hvilket naturbegreb vi tager udgangspunkt i, og hvad vi mener med "byen".

Simon Sjøkvist og **Dean Simpson** fra Det Kongelige Akademi udfolder baggrunden for og argumenterne bag den kompakte bymodel som svaret på den klimarigtige by. De foreslår en gentænkning af den kompakte by og mulige forskningsspor, der kan være med til at kvalificere selve modellen og det tilhørende syn på byen og byudviklingen.

Gertrud Jørgensen, Johanne Heesche og **Christian Fertner** fra Københavns Universitet ser kompakt-hed som en nødvendig model for fremtidens byudvikling, men peger på, at det er nødvendigt at forsyne kompakte byer med en grøn infrastruktur, der både kan afbøde virkningerne af skybrud, stormflod, halebølger og samtidig gøre de kompakte byer gode at leve i for både mennesker og andre arter.

Planlægning for turisme og rurale landskaber

To artikler ser på planlægningen uden for byerne. **Anne-Mette Hjalager** fra Syddansk Universitet peger på, at turisme i sig selv er kilde til betydelige CO₂-udledninger og samtidig er turismen udfordret af klimaforandringerne. I artiklen peges på, at kommunerne med deres planlægning kan bidrage til at afbøde virkningerne og opfordrer til, at kommunerne tænker lokalbefolkningens livs- og fritidsbehov tæt sammen med turisternes arealanvendelse, planlægger for den lange sigt, og at planlægningsindsatsen i det åbne land skal styrkes og nye metoder udvikles. **Lone Kristensen** og **Jørgen Primdahl** fra Københavns Universitet skriver om de rurale landskaber under forandring. Med udgangspunkt i trepartsaftalen og andre behov for arealomlægninger diskuterer de behovene for regulering og planlægning med fokus på en målrettet, integrerende og inddragende planlægning.

PLAN 22+

Plan22+ blev i 2022 sat i verden som en femårig indsats, der skal understøtte kommunernes arbejde med at tænke CO₂ ind i den fysiske planlægning. Halvdelen af tiden er nu gået, og vi kan se tilbage på nogle spændende år, hvor vi er blevet klogere gennem pilotprojekter i kommunerne og ny viden og nye redskaber, som udvikles i forskellig regi.

”
Det er er fuld-
stændig uomtvisteligt,
at turisme er forbundet
med et ekstra klimaaftryk,
og at vækst i turisme også
forøger belastningen.

Anne Mette
Hjalager

”
Udviklings-
planlægningen ser
ud til at arbejde i præcis de
sammenhænge og formater,
der i øjeblikket anses som
den lokale klimaplanlægnings
nødvendige næste skridt.

Carsten Jahn
Hansen

Planlægningens redskaber

Endelig er der en række af artikler, der tager fat på de redskaber, vi benytter i planlægningen. **Carsten Jahn Hansen** fra Aalborg Universitet konstaterer med udgangspunkt i et igangværende forskningsprojekt om steds- og udviklingsplaner, at kommunerne i stort omfang udarbejder udviklingsplaner, helhedsplaner med videre, men at kun få af dem adresserer CO₂-spørgsmålet. Kommunerne opfordres på den baggrund til at tænke klimainitiativer ind i de helheder, der allerede arbejdes med lokalt og til at bruge udviklingsplanlægningen til at forny og integrere klimamål i planlægningen.

Lone Kørnø, også Aalborg Universitet, skriver om den rolle, som miljøvurderingerne kan spille i at opfylde klimamål. Der peges på udfordringer i forhold til, hvordan de nuværende miljørapporter adresserer klimaudfordringerne og behovet for forbedrede vurderingsmetoder, herunder til vurdering af væsentligheden af drivhusgasudledninger, behov for at integrere miljøvurdering tidligt i planlægningen og behov for at styrke kompetencerne og ressourcerne i kommunerne.

Nicola Tollin, Martin Lehmann, og Thomas Skou Grindsted fra hhv. Syddansk, Aalborg og Roskilde Universitet skriver med udgangspunkt i en undersøgelse af DK2020 planerne i Region Syddanmark om tipping points og potentielle synergier mellem klimatilpasning og reduktion af drivhusgasser.

John Andersen, Jesper Holm og Thomas Skou Grindsted fra Roskilde Universitet peger på behovet for at sammenkoble den fysiske og strategiske byplanlægning med mere bindende fordringer på

integration af natur- og klimaindsatser og præsenterer syv planprincipper i klimastrategiske byledelse.

Nye artikler i 2025 vil tage fat på CO₂, mobilitet og ulighed, boligforbrug, parcelhusets rolle og klimaretfærdighed i planlægningen. Find alle artiklerne på plan22.dk under publikationer, når de er offentliggjort.

Syv grønne planprincipper i klimastrategisk byledelse

Thomas Skou Grindsted, lektor, Jesper Holm, lektor emeritus og John Andersen, professor emeritus, Roskilde Universitet

Potentielle synergier mellem klimatilpasning og reduktion af drivhusgasser

Thomas Skou Grindsted, lektor Roskilde Universitet, Nicola Tollin, professor Syddansk Universitet og Martin Lehmann, lektor Aalborg Universitet

Klimaudfordringen og de 1090 steds- og områdeudviklingsplaner

Carsten Jahn Hansen, lektor Aalborg Universitet

Turismeplanlægning og CO₂-reduktion

Anne-Mette Hjalager, professor Syddansk Universitet

Kompakte, grønne byer

Gertrud Jørgensen, professor, Johanne Heesche, landskabsarkitekt Ph.d. og Christian Fertner, lektor Københavns Universitet

Rurale landskaber under forandring

Lone S. Kristensen, professor og Jørgen Primdahl, professor emeritus Københavns Universitet

Miljøvurderingens rolle i at opfylde klimamål

Lone Kørnø, professor Aalborg Universitet

By, Menneske, Jord – Relationer der skal tænkes på ny

Tom Nielsen, professor Arkitektskolen Aarhus

Gentænkning af den kompakte by

Simon Sjøkvist, arkitekt Ph.d. og Deane Simpson, professor, Det kongelige akademi